

องค์ความรู้ ภาษา-วัฒนธรรม โดยสำนักงานประชาสัมพันธ์

ด้วย กับ โดย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เก็บคำว่า ด้วย กับ โดย ไว้หลายความหมาย คำว่า ด้วย ที่เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง คำแสดงกริยารวมหรือเพิ่ม เช่น สายด้วยดี ด้วย, หรือ ด้วย ใช้เป็นคำแสดงกริยาร่วมกันหรือในทำนองเดียวกันเช่น กินด้วย, และ ด้วย ใช้เป็นคำแสดงความขอร้องก็ได้ เช่น ช่วยด้วย บอกด้วย

คำว่า ด้วย ที่เป็นคำบุพบทหมายถึง ถึง คำนำหน้านามเพื่อให้รู้ว่านามนั้นเป็นเครื่องใช้หรือเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องกระทำเช่น ฟันด้วยมีด, เพราะ, เหตุ, เช่น ลงโทษด้วยอาرمณ์ ได้ดีด้วยความสามารถ และความหมายที่ ๓ ด้วย เป็นคำสันธาน หมายถึง เพราะ, เหตุ, เช่น ขอความ ด้วยปรากฏว่า ในภาษาไทยมักพบคำว่า ด้วย ประกอบกับคำอื่น เช่นคำว่า ด้วยว่า หมายถึง เพราะว่าหรือคำว่า ด้วยเหตุนี้ หมายถึง เพราะเหตุนี้

ส่วนคำว่า โดย มี ๒ ความหมาย ความหมายแรก โดย เป็นคำนามหมายถึง น้ำ และ

ความหมายที่ ๒ โดย เป็นคำบุพบทที่มาจาก คำเขมรว่า ไทฺย หมายถึง ด้วย หรือตามเช่น โดย สัจจริง โดยธรรม ในภาษาไทยมักพบคำว่า โดย ประกอบกับคำอื่นหลายคำ เช่น คำว่า โดยที่ หมายถึงเพราะเหตุว่า คำว่า โดยปริยาย หมายถึง โดยอ้อม หรือหมายถึงโดยความหมายเปรียบ เทียบหรือโดยขยายความหมายออกไป, เช่น โดคร่วม ความหมายตรงว่ากระโดดจากเครื่องบิน โดยมีร่มชูชีพเป็นเครื่องพยุงความหมายโดย

ปริยายว่า หนึ่งาน, หนึ่โรงเรียน คำว่า โดยสังเขป หมายความว่า โดยย่อ หรือโดยใจความย่อ เช่น กล่าวโดยสังเขป และคำว่า โดยอรรถ หมายความว่า ตามเนื้อความ เช่น แปลภาษาบาลีโดยอรรถ

นอกจากนี้ยังมีคำว่า โดยทุจริต กับ โดย สุจริต ซึ่งใช้ในทางกฎหมายและมีความหมายตรงกันข้ามกัน โดยทุจริต หมายถึงเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ส่วน โดยสุจริต ที่หมายถึงโดยบริสุทธิ์ใจ ประพฤติชอบโดยไม่รู้ถึงข้อมูลที่เป็นเหตุไม่ชอบ.

อภิเดช บุณยสงค์